

Grønne tanker fra Skive skal hjælpe i hele verden

Græshøst i Østsjælland © Thomas Køser

Hos Klimafonden Skive arbejder de med udgangspunkt i markerne og fjordene omkring Skive, men arbejdet skal med tiden kunne udbredes til hele verden. Målet er at demonstrere, hvordan vi lokalt kan skabe løsninger på de udfordringer, der fylder mest i pressen, samtidig med at vi også skaber løsninger på de problemer, der fylder mindre.

De store problemer er dårligt vandmiljø, behovet for straks at nedbringe udslip af CO₂ og for at dyrke fødevarer og materialer på nye måder. De problemer, der fylder mindre, er bl.a. udvikling af landdistrikter, innovationskraft og forsyningsikkerhed.

"Fakta er, at der har været alt for stor udvaskning af kvælstof fra markerne, og det skal der laves om på, hvis vi vil have livet tilbage i fjordene. Det forsøger politikerne på Christiansborg at løse. Her anbefaler vi dem, at der skal omlægges langt flere marker til græs. Det er nemlig en løsning, som på samme tid gavner miljøet, mindsker udvaskningen af kvælstof, gavner landmandens bundlinje, skaber en ny grøn industri, bidrager til hurtig og nem omlægning af markerne, leverer nye proteiner til fødevarer og ikke mindst fremmer landdistriktsudviklingen," fortæller Anne-Mette S. Langvad, direktør i Klimafonden Skive.

Direktør Anne-Mette S. Langvad © Jane Gisselmann

Græs er den grønne vej frem

Klimafondens forslag om mere græs på de danske marker har bund i en række projekter på egnen. Her har landmænd, foderstoffirmaer, virksomheder og mejerier været med til at afprøve effekten af at dyrke og bearbejde græs, og resultaterne har været positive.

"Data for den værdikæde for græs, vi arbejder med, viser, at græs kan være meget fordelagtigt at sætse på. Græs er forholdsvis nemt at arbejde med for landmanden. Raffinaderierne kan udtrække protein fra græsset, som kan bruges til både fødevarer og dyrefoder, så man erstatter importeret soja. Restproduktet kan forarbejdes, så det kan bruges i industrien til f.eks. isolering i huse. Værdikæden passer godt sammen med de symbioseparker, vi ser på egnen og som er en del af erhvervsstrukturen – og så optager en græsmark, der dyrkes korrekt, store mængder kvælstof. Græsmarken medvirker derfor også markant til at nedbringe udledningen af kvælstof til vores fjorde," påpeger Anne-Mette S. Langvad.

Men som altid når nye ting skal sættes i gang, er det sjældent, at lovgivningen passer til de nye tiltag. Med andre ord, den nye industri kræver ny regulering, der er tilpasset miljø, klima og industri. Derfor opfordrer Klimafonden til nytænkning omkring den lovgivning, der er for nye bioløsninger fra mark til køledisk, og de forsøger løbende at påpege, hvilke konkrete barrierer der i dag forhindrer, at man kan iværksætte de gode løsninger.

Afprøver teori i storskala

Et af formålene med fondens projekter er, at de skal skabe værdi for flere aktører på samme tid, som det ses med græsprojektet. Her er det tydeligt, at værdikæden for græs kan skabe lokal vækst og være startskuddet til en ny grøn raffinering industri, nationalt og internationalt. I Klimafonden Skive kalder de det for regenerativ forretningsudvikling.

På kontoret nord for Skive sidder til dagligt seks medarbejdere, der spænder bredt uddannelsesmæssigt med agronomi, sociologi, logistik, økonomi og kommunikation. Alle med samme mål: at være med til at udvikle nye naturbaserede løsninger, der samtidig giver en sund forretning. Det handler om at udnytte industri- og forretningsymbiosernes samspil med

landskabet til at skabe flere lokale forretningsløsninger, der har en målbar positiv effekt på landskabet. Det gøres bl.a. ved at lave storskala demonstrationsprojekter, hvor egnens landmænd og virksomheder deltager i praksisnære forsøg, og hvor Klimafonden indgår sammen med erhvervsliv og forskere i udviklingsselskaber. Det betyder, at resultaterne efterfølgende kan udbredes til resten af Danmark og endda videre ud til mange steder i verden.

Til vands, på land og under jorden

Projekterne er inddelt i tre forskellige spor: grønt, blåt og gråt. Det grønne spor er som før omtalt omlægning af nuværende markbrug til andre afgrøder til gavn for miljøet.

Det blå spor foregår i vand og især i Indre Limfjord, der er særligt udfordret. Næringsstoffer fra landbruget og mange års spildevandsudledning har gjort, at fjorden ikke har det godt. Derfor undersøger Klimafonden Skive nye cirkulære forretningsmodeller, der fra vandsiden kan være med til at rense fjorden og fremme mulighederne for på sigt at etablere ålegræs. De ser på fjordens regenerative blå potentiale, f.eks. i form af muslinger og tang, og bæredygtig benyttelse af fjordens arealer.

"En del af vores arbejde består i at føre mennesker sammen med interesse i et givent problem. På det blå spor har vi holdt flere workshops om, hvordan vi kan få en renere fjord med plads til alle. Her har vi samlet producenter, leverandører, ngo'er, iværksættere, forskere, borgere og myndigheder. Det har vi fået rigtig mange gode input ud af – nogle forventelige og andre overraskende. På første workshop blev vi især overraskede over, at det var første gang, de mange interessenter var samlet i samme rum. Heldigvis var budskabet, at de ønskede at mødes igen," fortæller Anne-Mette S. Langvad.

Ideerne fra møderne skal levere inspiration til et muligt kommende helhedsprojekt om restaurering af Indre Limfjord med plads til alle og om blå biomassers potentiale og oprensende brug af marine arealer.

Salling-, Mors- og Thy-muld er guld

Det grå spor handler om erhvervsudvikling med lagring af CO₂ som omdrejningspunkt. Både her i landet og i EU sigtes der mod CO₂-neutralitet senest i

2050, hvilket skal ske via en fossilfri industri og lagring af CO₂. I Klimafonden arbejder de på at etablere et fundament for, at lokalsamfundet og det lokale erhvervsliv får størst muligt udbytte og ejerskab af denne globalt spirende CO₂-industri. Fondens seneste projekt foregår i tæt samarbejde med forskere fra Geoscience på Aarhus Universitet om CO₂-mineralisering i undergrunden på Salling, Mors og Thy. Arbejdet bakkes op af Skive, Thisted og Morsø kommuner.

"Det har vist sig, at vi kan lagre så store mængder, at det svarer til Danmarks samlede udledning i cirka 60 år. Det skyldes askelagene i undergrunden, hvor CO₂'en hurtigt omdannes til kalksten; en helt igennem naturlig og ufarlig proces. I projektet vil vi helt konkret begynde med at bruge overskydende CO₂ fra biogas-anlæg og derfra brede os ud til egnens øvrige industri. Gennem projektet har vi sikret, at dansk lovgivning nu bliver ændret, så vi kan starte storskala-forsøg med CO₂-mineralisering," forklarer Anne-Mette S. Langvad.

Fakta om Klimafonden Skive

Klimafonden Skive bidrager til erhvervsudvikling med afsæt i bioøkonomi og bæredygtig arealanvendelse koblet ved hjælp af systemtænkning. Det handler om udvikling af levende laboratorier, opstart af nye udviklingsselskaber og ikke mindst brobygning på tværs af sektorer og interessenter gennem facilitering af dialog og samarbejde. Klimafonden er en formålsdrevet erhvervsdrivende fond, der arbejder løsningsorienteret på tværs af kommunegrænser; pt. med projekter på tværs af Skive, Viborg, Vesthimmerland, Thisted og Morsø kommuner. Fondens arbejde styrkes af stærke partnerskaber indenfor forskning og løbende dialog med erhvervsliv, forskere og myndigheder på lokalt, nationalt og europæisk niveau.

Vejen til flere lokale grønne arbejdspladser

De løbende resultater fra Klimafondens projekter vil selvfølgelig kaste værdi af sig til egnen og til de kommuner, som medvirker. Udover en renere natur og et forbedret miljø skal resultaterne bringe flere grønne arbejdspladser til området.

"Ser vi på eksemplet med omlægning til græs, så er fordelene, at der er flere forarbejdningsled i værdikæden, og det skaber lokale arbejdspladser. Græsset kan høstes op til fem gange pr år, det er tungt og kan ikke transporteres langt, og hvert af de nye bioraffinaderier kræver bemanding. Så alt skal ske lokalt. Man fastholder og udbygger landmandens bundlinje, samtidig med at han øger biodiversiteten og styrker miljøet. Og den løsning har altså også både national og international værdi," påpeger Anne-Mette S. Langvad.

Det er ikke kun lokalt, at Klimafondens arbejde er blevet bemærket. Alene i år har Minister for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri Jacob Jensen og Klima-, Energi- og Forsyningsminister Lars Aagaard været på besøg ad flere omgange for at drøfte fremtidige projekter, lovgivning og løsninger.

Ministerbesøg hos Klimafonden Skive © Klimafonden Skive

Green Tech Valley

Optimale rammer for grøn innovation

"Vi får hurtigst bedre klima og miljø, hvis vi kan skabe forretning".

Det er tanken bag Green Tech Valley; et udviklingsprojekt med Klimafonden Skive, Spar Vest Fonden, Skive Kommune og Norlys Vækstpulje, der arbejder med regenerativ forretningsudvikling og nye teknologier. Formålet er at omstille landbruget, hvor produktionen fastholdes, men på en mere bæredygtig facon.

Green Tech Valley er en del af egnens og Klimafonden Skives DNA

I dag arbejder vi på at skabe endnu større samspil og synergi mellem symbioser og landskab. Med Klimafondens Venner får lokale virksomheder tilbud om at være med, fordi vi tror på, at lokale interesser i fællesskab skaber endnu bedre forretningsmuligheder med vækst, innovation og branding for alle.

Lokale venner står bag Klimafonden Skive

- med øje for næste generation af fremtidens forretningsløsninger

Lokale interesser i fællesskab med Klimafondens Venner

Klimafondens Venner er et unikt erhvervsnetværk bestående af lokale, driftige og fremsynede erhvervsfolk, der har lyst til at bidrage til egnens udvikling, og som støtter Klimafondens arbejde.

Udover at investere i egnens potentiale som fortsat rollemodel for fremtidens integrerede grønne erhvervs løsninger vil du som deltager i netværket bl.a.

- få ny viden om banebrydende innovation, f.eks. CO₂-lagring, nye grønne produktionsformer samt nye industrisymbioser
- blive orienteret om potentielle nye udviklingsvirksomheder, så du kan sikre dig nye muligheder for at pleje dine kapitalinteresser
- få invitationer til møder om ny grøn forretningsudvikling med førende forskere, specialister eller andre inden for forretning og/eller grøn omstilling

Vi udvikler bæredygtige løsninger, der skaber lokal vækst, og som kan kopieres. Skal du være med?

Kontakt os på info@klimafondensskive.dk eller læs mere på www.klimafondensskive.dk/om-fonden/klimafondens-venner

